

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

засобом регулювання суспільних відносин, виникає необхідність вирішення такої проблеми відповідно до стандартів практичної розумності та загальних ідей справедливості, які сприймаються суспільством та «живуть» у ньому. Якщо ж, знайдено помилку в тексті правового припису, яка призвела до невідповідності праву, її можливо усунути шляхом скасування такого припису при здійсненні негативної правотворчості, тим самим встановивши правовідповідність та удосконаливши правове регулювання суспільних відносин.

Список використаних джерел:

1. Манько Д. Г. Технології та алгоритми юридичної діяльності : дис. ... докт. юр. наук : 12.00.01. Одеса, 2020. 460 с.
2. Чувакова Г. М. Аномалії нормотворчої діяльності. Часопис Київського університету права. 2019/4. С. 51–57.
3. Косович В. М. Загальнотеоретичні аспекти удосконалення нормативно-правових актів : дис. ... докт. юр. наук : 12.00.01. Львів, 2015. 446 с.
4. Дудченко В. В. Традиція правового плюралізму: західна та східна інтерпретація : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.01. Одеса, 2007. 35 с.

Ключові слова: правовідповідність, негативна правотворчість, правотворчість, правові акти, негативні юридичні технології.

Key words: compliance with the law, negative law-making, law-making, legal acts, negative legal technologies.

ДАРАГАН ЄВГЕН ОЛЕКСАНДРОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри загальної теорії права та держави*

КОДИФІКАЦІЯ ПРАВА ЯК ЗАСІБ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Надзвичайно стрімкий розвиток суспільних відносин все більш посилює актуальність та важливість досягнення такого правового феномену як кодифікація. Сьогодні бачиться необхідність подолання позитивістського підходу та утвердження ідеї переходу до нових форм кодифікації, адже зростання кількості нормативних документів, нагромадження правових положень різного юридичного характеру призводять до правової невизначеності.

Дослідженню проблем кодифікації приділяли увагу вітчизняні та зарубіжні вчені, такі як: В. О. Антоненко, І. Бентам, Є. А. Гетьман, Л. М. Добробог, В. В. Дудченко, Р. Кабріяк, С. В. Петков, Г. Б. Поліщук, О. Я. Рогач та ін. Проте, достатньо різноманітний характер наукових поглядів щодо концепту кодифікації, а також активізація правотворчості під впливом євроінтеграційних процесів відкриває нові питання, що потребують розгляду.

Л. М. Добробог розглядає кодифікацію як найбільш досконалу форму правотворчої діяльності та зосереджує увагу на принципах, яким вона

має відповідати. Серед яких вчений виділяє загальні (верховенство права, гуманізм, законність, демократизм) та спеціальні принципи (доцільність, досконалість) [1, с. 19]. Беззаперечним є те, що формування сучасної правової культури та правової системи з її загальними та спеціальними категоріями склалося більшою мірою завдяки кодифікаціям. Хоча порівнювати кодифікаційний досвід країн, особливо під впливом історичних подій досить складно, однак можна простежити той факт, що різні країни, зокрема і держави-члени ЄС боролися з великою, навіть надлишковою масою законодавства, оскільки воно, як мінімум, має бути структурованим, доступним та сприйнятливим для розуміння.

В. В. Дудченко акцентує увагу на тому, що традиційний погляд на джерела права вочевидь зазнає руйнації. За таких обставин офіційна кодифікація, яка здійснюється зусиллями якоїсь однієї держави, більше не є єдиною можливою моделлю кодифікації [2, с. 79]. Вже відзначалося про відхід від суто позитивістського підходу з його ототожненням права та закону. За природно-правового типу праворозуміння створення кодексів має базуватися на різноджерельному праві і при цьому держава втрачає монополію на його створення [3, с. 121].

У процесі кодифікаційної діяльності суб'єкт її здійснення окрім систематизації може створювати нові правові норми як за формою, так і за змістом. Результати глобалізаційних процесів доводять, що суб'єктами правотворчості виступають не лише державні органи, але й уповноважені недержавні структури. Це саме стосується й суб'єктів кодифікації.

П. А. Комар, приходить до висновку, що правотворчість (правова нормотворчість) виступає як останній етап правотворення (формування права). Автор, характеризуючи загалом цей процес, зазначає, що, перш за все, він являє собою спосіб перекладу об'єктивних законів суспільного розвитку на мову правових приписів, яким надано відповідну юридичну форму [4, с. 39]. Правотворчими, незалежними від держави факторами є звичаї, договори, правова доктрина, судова практика. Відповідно звичаєве, договірне, суддівське право і є таким «реальним», «живим», а не «писаним» правом [5, с. 100, с. 101].

В. О. Антоненко звертає увагу на позицію Р. Кабріяка, який висловлює думку про неофіційну та офіційну кодифікацію і вважає, що кодифікація є відповіддю на потребу у правовій невизначеності. На його думку, ця потреба спочатку задовольняється методами суто суспільними: перші кодифікації мають неофіційне походження. Найчастіше вони є результатом зусиль суддів, адвокатів, які прагнуть систематизувати правові норми, щоб полегшити їх застосування та розповсюдження, або просто впорядкувати [6, с. 39]. За допомогою кодифікації здійснюється гармонізація існуючих правових приписів, яка базується на природних принципах права, саме тому кодифіковані акти неофіційного походження мають «автентичний» характер.

Останнім часом у сучасній юриспруденції дедалі більше прибічників ідеї розробки кодексів загальних принципів права, що є реакцією на невпинну кодифікацію казуїстичних кодексів. Є. А. Гетьман

відзначає, що на сьогодні більш розповсюдженими в практиці нормотворення є саме галузева та спеціальна (інституційна) кодифікації, тоді як загальна кодифікація не дістала такого широкого поширення [7, с. 100].

Враховуючи зазначене, можна зробити висновок, що необхідним є запозичення європейського досвіду, який відіграє ключову роль при формуванні нового ставлення до процесу кодифікації та утвердження принципів природного права. Саме при здійсненні кодифікаційної діяльності відбувається удосконалення нормативно-правової бази, що позитивно позначається на ефективності правового регулювання суспільних відносин та розвитку правової системи в цілому.

Список використаних джерел:

1. Добробог Л. М. Принципи кодифікації законодавства: види та зміст. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. 2015. № 14. Т. 1. С. 19–21.
2. Дудченко В. В. Загальні принципи кодифікації / В. В. Дудченко // Наукові праці Одеської національної юридичної академії. – Одеса, 2009. – С. 72–80.
3. Дараган Є. О. Кодифікація права: нові ракурси осягнення. Розвиток сучасного права та держави в юридичній теорії та практиці : матеріали всеукраїнського круглого столу онлайн, присвяченого 25-річчю НУ «ОЮА» та 175-річчю Одеської школи права (м. Одеса, 25 листопада 2022 р.). С. 119–121. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/22653/Розвиток%20сучасного%20права%20та%20держави%20в%20юридичній%20теорії%20та%20практиці%20С%20матер.всеукр.%20кругл.%20ст.%20онл.%20.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
4. Комар П. А. Роль судової правотворчості в утвердженні принципу верховенства права : дис. ... докт. філософії : 081 «Право». Вінниця, 2021. 237 с.
5. Дудченко В. В. Традиція правового розвитку: плюралізм правових вчень : монографія. Одеса : Юридична література, 2006. 304 с.
6. Антоненко В. О. Кодифікація як самостійна форма систематизації правових джерел. Ф _ П. Вип. 3. – 2009. – С. 35–42.
7. Гетьман Є. А. Кодифікація адміністративного законодавства України: загальна характеристика, історичні етапи, види. Право та інновації. 2017. № 1(17). С. 97–202.

Ключові слова: кодифікація, принципи права, правотворчість, кодифікаційні акти, природне право, джерела права.

Key words: codification, principles of law, law-making, codification acts, natural law, sources of law.

Боброва Тетяна Анатоліївна Правовідповідність у контексті здійснення негативної правотворчості	102
Дараган Євген Олександрович Кодифікація права як засіб вдосконалення правового регулювання	104
Білоус Ольга Анатоліївна Гендерне право як сучасна навчальна дисципліна	107
Лисик Максим Анатолійович Питання правозаконності у врученні повісток громадянам під час воєнного стану.	109
Врона Христина Андріївна Сакральне у сприйнятті сучасної держави	111

СЕКЦІЯ 3

ІСТОРИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА

Аніщук Ніна Володимирівна Внесок Валтазара Богішича у дослідження інокоштини та задруги: історико-правовий аспект.	116
Діяковська Мажена Вплив римського права на розвиток права у Польщі доби Ренесансу.	118
Єфремова Наталя Володимирівна, Корнієнко Ірина Валеріївна До питання педагогічної діяльності Миколи Миколайовича Розенталя в Одеській юридичній школі	121
Sugatska Nataliia, Kalitseva Olena Historical legal documents of ancient Olbia	124
Шершенькова Вікторія Анатоліївна Правове регулювання сімейних відносин в Україні (70–80-ті рр. XX ст.)	126
Остапенко Тимур Олександрович Щодо характеристики принципів дослідження системи законодавства про державні злочини на українських землях у післяреволюційний період	130
Домбровський Олексій Ярославович Правове забезпечення репродуктивних процесів у Швейцарії: історичний аспект	133
Семенова Альбіна Павлівна Проблеми уніфікації аліментного законодавства на українських землях в складі Другої Речі Посполитої	136